

Enkla anpassningar kan ge jobb till fler med Asperger

Ett arbete innebär mer än försörjning. Att jobba innebär att finnas med i ett sammanhang, att få göra nytta och känna sig behövd. Det gäller alla, men är extra viktigt för personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar.

Det råder politisk enighet om att fler personer med eller utan funktionsnedsättning måste få möjlighet till arbete och egen intjänad lön. Idéerna hur det ska gå till lyser dock med sin frånvaro. Riksförbundet Attentions frågade i en enkät i juni 2014 medlemmar med Aspergers syndrom som har jobb eller en praktikplats vad de har för erfarenheter av anpassningar och stöd på arbetsplatsen.

Enkäten bevarades av 237 personer. Mönstret är tydligt; majoriteten 65 % har inte fått arbetsplatsen anpassad till funktionsnedsättningen, medan 42 % säger att anpassningar skulle behövas. De åtgärder som efterfrågas mest är individuella anpassningar av arbetstider, arbetstempo och förståelse för ojämn arbetsförmåga. Många önskar också ökad tydlighet när det gäller instruktioner i form av scheman och checklistor. Vidare önskas mindre stress och bättre kommunikation, ofta kopplat till ämnet stress. Det är alltså inte (främst) mängden arbetsuppgifter som stressar utan otydligheten i arbetssituationen – har jag gjort rätt, har jag gjort tillräcklig, borde jag gjort något annat? En annan vanligt förekommande önskan avser ljud- och ljusmiljön – önskan om att sitta avskilt, reducerad social samvaro, slippa energislukande avbrott och möjlighet att använda hörlurar.

Enkäten tydliggör vikten av förståelse hos chefer och kollegor. Men bara 39 % uppger att samtliga på arbetsplatsen känner till deras diagnos. 15 % säger att ingen på arbetsplatsen vet om diagnosen, med hänvisning till att det skulle skapa fördomar och oönskad särbehandling. Det innebär att man måste dölja något som är en stor del av en själv och som påverkar en på olika sätt. Man kan undra om det viktigaste att smälta in i mängden eller om det viktigaste är att arbetet blir gjort? Måste man vara med på varje fikarast för att bli accepterad?

Risken är då att vi missar de drygt 45 % som upplever sin funktionsnedsättning som en tillgång i arbetet i form av noggrannhet, logik och hyperfokus. Den viktigaste framgångsfaktorn är enligt denna undersökning att både man själv och omgivningen tror på en, att man fått positiv förstärkning på det som gått bra, stöd från samhället och förståelse.

Vår enkät visar att människor med AS kan och vill jobba. Med följande åtgärder skulle fler få chansen.

Förebyggande insatser; fånga upp unga som varken studerar eller arbetar tidigt och erbjud skraddarsydda, individanpassade praktik- eller utbildningsplatser. Erbjud en fördjupad inventering av de kunskaper, talanger och behov som den arbetssökande har.

Folkbildande, informativa insatser, politiker, ansvariga myndigheter och ideella organisationer bör tillsammans arbeta för att motverka fördomar och begränsande attityderna. Ingen ska av rädsla för att bli diskriminerad behöva vara rädd för att berätta om sin diagnos.

Riktade insatser till arbetsmarknadens parter, chefer och handledare; Arbetsförmedlingen bör få i uppdrag att informera och utbilda arbetsgivare, fackliga företrädare och stödpersonal så att alla får en förståelse för de möjligheter och svårigheter som en AS-diagnos innebär samt vilka stödformer som finns när man anställer personer med funktionsnedsättning.

Verka för fler anpassade arbetsplatser; där kraven på social kompetens inte ses som viktigare än möjligheten att få arbetsuppgifter utförda, där ramar, uppgifter och förutsättningar är tydliga så att så att anställda med AS-diagnos kan arbeta i en välstrukturerad, trygg, anpassad, förstående och stressfri miljö där olikheter bejakas.

Ann-Kristin Sandberg

Förbundsordförande Riksförbundet Attention

Riksförbundet Attention är en intresseorganisation för personer med neuropsykiatriska funktionshinder och deras familjer. Bland våra medlemmar finns personer med ADHD, Aspergers syndrom, Tourettes syndrom och Tvångssyndrom, språkstörning samt personer med nedsatt förmåga att läsa, skriva och räkna. Vi har 13 500 medlemmar 60 lokala föreningar.